

ORUÇ BARBAROS SULTAN

-Tarihî-Empatik Roman-

Dursun Saral

ÖTÜKEN

DURŞUN SARAL: 1987 yılında Trabzon'un Sürmene ilçesinde doğdu. İlk eğitimi; Fatih, Yeniay, Çamburnu ilkokullarında 1993–2001 yılları arasında aldı. Lise eğitimini 2001–2005 yılları arasında Sürmene Anadolu Lisesi'nde tamamladı. Lisansını ise 2006–2011 yılları arasında Yıldız Teknik Üniversitesi, Gemi İnşaatı ve Denizcilik Fakültesi, Gemi İnşaatı ve Gemi Makineleri Mühendisliği Bölümü'nde tamamladı. 2012 yılından beri Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü'nde ikinci lisans eğitimi ve 2013 yılından beri Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gemi İnşaatı ve Gemi Makineleri Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans (master) eğitimi almaktadır.

Aktif olarak yazarlık hayatına 2010 ve 2011 yıllarında kendi adına kurduğu internet sitesinde güncel siyasî olaylar ve kentsel sorunlar üzerine yazılar yazarak başladı.

İnternet sitesinde yayınladığı yazılarından bazılarını ve 2002 yılından beri üzerinde çalıştığı Türk Devlet Kuramı tezinin bazı bölümlerinden seçmeleri "*Bir Liderin Düşünce Sistemi*" adı altında bir kitapta toplayarak Nisan 2012'de yayınladı.

2012 yılı boyunca çalışırken bir yandan da yazma faaliyetlerini sürdürerek, mühendislik tecrübelerinden de faydalanarak özellikle güncel tarih-roman kitaplarındaki zaman, mekân ve olgu karmaşıklıklarına bir çözüm getirebilmek için "empati" yazın türü adında bir yazım şekli geliştirdi ve kendi yaşadıklarını da içeren kurgusal roman türüne denk "empati" türündeki "*Empatiler 1*" kitabını Ocak 2013'de yayınladı.

2002 yılından beri yürüttüğü "Türk Devlet Kuramı" tezi çalışmaları vardır. Mart 2012'den beri ve daha önce yaptığı ve de yapacağı denizcilik tarihi alanındaki çalışmalarını, kendi geliştirdiği "empati" yazın türünde "Kapudan ve Reisler" serisi adı altında yayınlamayı planlamaktadır. Bu doğrultuda 2013 yılında yürüttüğü "Oruç Barbaros Sultan" (elinizdeki eser) ve "Hızır Hayreddin Kapudan Paşa" çalışmaları vardır.

2002 yılından beri çeşitli konular üzerinde yazılar yazmıştır ve yazmaya devam etmektedir. İlgilendiği konular ise devlet kuramları, yaşamsal olaylar, siyasî ve tarihî olaylardır. Yapıtlarıyla edebiyat dünyasına, oluşturduğu ve öncülüğünü yaptığı "Empati" yazı türünü kazandırmayı amaçlamaktadır.

*Oruç Reis'in
BARBAROS
namıyla anılmaya başlanmasının
500. yıl dönümü nedeniyle
Türk Denizcilik Tarihi'nde
Oruç Reis'in
hakkını tam manasıyla verebilmek için
ORUÇ BARBAROS SULTAN
kitabı hazırlanmıştır.
Vesselam
--0--*

Oruç Reis

ÖNSÖZ

ORUÇ REİS, Hızır Reis'i öğretmese; Sultan Süleyman Han, Hızır Reis'i görmese ve dilemese; Hızır Reis, Seyyid Muradî'ye Gazavât-ı Hayreddin Paşa'yı yazdırmasa idi, bu kitap olmazdı.

Kemal Reis, Pirî Reis'i eğitmese; Pirî Reis, Kitâb-ı Bahriye'yi yazmasa; İbrahim Paşa (Pargalı), Pirî Reis'i görmese; Pirî Reis, Kitâb-ı Bahriye'yi Sultan Süleyman Han'a sunmasa; Süleyman Han, Kitâb-ı Bahriye'yi muhafaza etmese idi, bu kitap olmazdı.

Allahu Teâlâ irade edip; Kemal, Pirî, Oruç, Hızır Reislere ve bu kitapta adı geçen ve geçemeyen kullarına bu kaderi tayin etmese idi ve ben âciz kulunu dahi bu işe vekil kılmasa idi, bu kitap olmazdı.

Şimdi bizlere düşen görev; bu kitabın yazılmasına vesile olan, adı sanı belli ve belirsiz tüm şehit ve gazilerimizin ruhlarına bir Fatiha'yı borç bilip, tüm bunları yaşamamıza ve sahip olmamıza vesile olan Hz. Muhammed'e (sav) salât-ü selâm getirip, iradesiyle tüm bunları bizlere lütfeden Allahu Teâlâ'ya her zaman şükretmeliyiz.

KİTAP HAKKINDA

Kitabın Oluşumu

19 Mart 2012 tarihinde *Hayat Tarih Mecmuası*'nda (1965) yayınlanan *Gazavât-ı Hayreddin Paşa*'nın kısaltılmış ve sadeleştirilmiş sürümünü okuduktan sonra Oruç ve Hızır reislerin hayat hikâyelerini anlatan "Empatik Roman" türünde bir eser yazmaya karar verdim. Kitabımı yazabilmek için Barbaros hakkında yazılmış kitapları toplamaya başladım. İlk bulduğum kitap, Feridun Fazıl Tülbentçi'nin yazmış olduğu *Barbaros Hayrettin Geliyor* eseri idi.

Okuduğumda Oruç ve Hızır reislerin 1511–1519 yılları arasındaki hayat hikâyesini gayet kapsamlı bir şekilde anlattığını gördüm, ancak uydurma anlatımları çoktu. Çalışmalarımı bu yönde ilerletirken "*Beni yaz, beni yaz ki doğru bilineyim.*" denilmesi üzerine, bu konu üzerinde daha fazla araştırma yapmaya karar verdim. *İmparatorların Denizi Akdeniz* (Roger Crowley) kitabını da inceledikten sonra, oluşturacağım eserin ilk taslağını belirleyip, 11 Haziran 2012 tarihinde Barbaros hakkında bir kitap yazacağımı internetten duyurdum.

Padişahın Amiralî Barbaros Hayreddin (Ernle Bradford) kitabını incelediğimde, Türklerin ve Avrupalıların aynı kişiyi anlatmasına rağmen, farklı zamanlarda değişik olaylara yer verdiğini, ve zamanların ve olayların birbiriyle örtüşmediğini gördükten sonra, doğru zamanda ve doğru yerde geçen gerçek olayı yazabilmenin çok zor olduğunu anladım. Bunun için daha kapsamlı araştırma yapmaya ve zamane kitaplarının kaynak olarak kullandığı temel kaynakları incelemeye karar verdim. Temmuz-Kasım 2012 tarihleri arasında Türk tarafından:

Kaptan-ı Derya Barbaros Hayreddin Paşa'nın Hatıraları(1542) (Seyid Muradî Reis), *Deniz Savaşları Hakkında Büyüklere Armağan/ Tuhfetü'l-Kibâr Fî Esfâri'l-Bihâr* (1656) (Kâtip Çelebi), *Büyük Osmanlı De-*

nizcileri *Kemal Reis ve Baba Oruç* (1899) (Ali Rıza Seyfi), *Denizlerin Sultanı Barbaros Hayrettin Paşa* (1910) (Ali Rıza Seyfi) kitaplarını; Avrupa tarafından:

Topographian e Historia General de Argel (1612) (Diego de Hae-do), *L'Armada Navale* (1614) (Pantero Pantera), *A Complete History of Algiers* (1728) (J. Morgan), *The History of Charles V* (1828) (Dr. Robertson), *A History of the Knights of Malta* (1858) (Major Whitworth Porter), *The Story of the Barbary Corsairs* (1890) (Stanley Lane Poole), *Sea-Wolves of the Mediterranean* (1910) (E. Hamilton Currey)

kitaplarını inceledim. İnceleme sonucunda herkesin olayları kendine göre anlattığını, bu yüzden hiçbir kaynağın Oruç ve Hızır reislerin gerçek yaşantısını tam olarak anlatamadığını tespit ettim. Amacım, Oruç ve Hızır reislerin yaşantılarını gerçeğine uygun olarak doğru zamanda ve doğru yerde anlatabilmek olduğu için, bütün kaynakları kullanarak hem Türk tarafını hem de Avrupa tarafını aynı kitapta buluşturmaya karar verdim. Böylece kitabımı 1501–1546 yıllarını arasını içerecek şekilde “iki taraflı empati” olarak yeniden düzenlemeye karar verdim. Ancak zaman, mekân ve olay uyumsuzlukları nedeniyle olayların tam zamanını ve mekânını belirleyebilmek için Akdeniz ve Osmanlı denizcilik tarihi konusunda yazılmış *Beylikten İmparatorluğa Osmanlı Denizciliği* (İdris Bostan), *Osmanlılar ve Deniz* (İdris Bostan), *Adriyatik'te Korsanlık* (İdris Bostan), *Unutulmuş Sınırlar* (Andrew Hess) ve *Kanunî ve Şariken* (James Reston) kitaplarını okudum.

Ancak Oruç ve Hızır reisler hakkında istediğim net bilgilere ulaşamadım. Olaylar doğru olarak anlatılrsa da zaman ve mekân bilgileri yoktu, olsa da kaynaklar arasında uyumsuzluk vardı. Kitabı tamamlamam gerektiğinden, yeni elde ettiğim bilgilere göre Ocak 2013'te yeniden 1501–1546 yılları arasındaki olayları içeren bir taslak yazdım. Ancak bu taslak, bilgi eksikliklerinden dolayı birçok zaman ve mekân bilgilerinden yoksundu. Zaman ve mekân bilgisi eksikliklerinden dolayı kitabımı empati türünde yazamayacağımı anladığımdan dolayı roman türünde yazmaya karar verdim, ancak elde ettiğim bir çok bilgiyi birleştirip akışkan bir biçimde işleyemediğimden ve iki tarafın bilgileri birbirinden farklı olduğu için aynı olayı iki tarafın bakış açısından yazamadığımdan, kitabımı roman türünde yazmaktan vazgeçip yeniden empati türünde yazmaya de-

vam ettim. Zaman ve mekân sorunlarının içinden çıkamayıp daha ileriye gidemediğimden dolayı, kitabımı mevcut bilgilere göre en iyi şekilde düzenleyip tamamlamaya karar verdim. “*Efsane (Bir Barbaros Romanı)* (İskender Pala) kitabını görüp bir fikir edinmek için okumaya karar verdim, ancak okuduğumda mevcut bilgilerimden farklı yeni bir bilgi elde edemedim. Çünkü Türk yazarlar Barbaros kitabı yazarken *Gazavât-ı Hayreddin Paşa, Tuhfetü'l-Kibâr Fî Esfâri'l-Bihâr, The Story of the Barbary Corsairs* kitaplarını ve son zamanlarda yabancı yazarlar tarafından yazılmış kitapları kullanmışlardı. Yabancı yazarlar ise *The Story of the Barbary Corsairs* kitabını, Stanley Lane Poole ise diğer yabancı temel kaynakları kullanmıştı.

Kitabımı nasıl tamamlayacağımı düşünürken “*Sana yardım edecek, sen de bilgi ve becerini kullanarak kitabı dosdoğru yazacaksın.*” denilmesi üzerine sadece yazar olmadığımı aynı zamanda bir mühendis olduğumu hatırladım. Denizci bir aileden geldiğim için bir reis, eğitimini gördüğüm için bir gemi inşa mühendisi ve de bilgisayarda analiz programlarını kullanabilen bir kişi olduğumu fark edip, tüm bu yeteneklerimi birleştirerek kullanmaya karar verdim. Reis olduğum için denizi, mühendis olduğum için gemiyi, analizci olduğum için ise model kurup hesaplama yapmayı bilirdim. Akdeniz’in rüzgâr ve deniz bilgilerini alıp bilgisayarda modellemeye ve doğru zamanları bulmaya karar verdim. Ancak 1500’lü yıllardaki Akdeniz’in durumundan haberdar olmam gerekliydi. Bunun için Piri Reis’in *Kitâb-ı Bahriye*’sindeki (1525) bütün bilgileri kullanıp Akdeniz’i programlar yardımıyla bilgisayar ortamında modelledim. Modelle birlikte kendi yazdığım programa hava ve denizin durumunu, gemilerin ve orduların yürüyüş hızlarını yükleyip doğru zamanları tespit edecek duruma geldim. Ancak bilgisayar modellemeleri ve mühendislik hesapları ile belirsiz zamanları belirleyebilmek için kesin bilinen zamanlara ihtiyaç olduğundan ve de kişilerin nerede hangi zamanda bulunduğu bilinmesi gerektiğinden *Haydar Çelebi Ruznamesi* (1520) (Haydar Çelebi), *Müneccimbaşı Tarihi* (1673) (Müneccimbaşı Ahmed Dede), *Büyük Osmanlı Tarihi* (1835) (Joseph von Hammer), *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi* (1971) (İsmail Hami Danişmend) ve *XIV-XVI. Yüzyıllarda Türk-İspanyol İlişkileri ve Denizcilik Tarihimizle İlgili İspanyol Belgeleri* (1995) (Muzaffer Arıkan-Paulino Toledo) kitaplarını inceledim. Bunlarla birlikte konu ile ilgili

diğer yerli ve yabancı temel kaynakları karşılaştırarak incelemem sonucunda, Oruç ve Hızır reislerin ve de kitabımda bahsettiğim diğer kişilerin, kesin olarak belirlediğim “ne zaman nerede” bilgilerini, bilgisayar modellemelerinde ve mühendislik hesaplarında kullanarak bilinmeyen zamanları ve mekânları buldum. Hesaplayarak bulduğum zaman ve mekân bilgilerini kullanarak, kişilerin yaşam akış şemaları oluşturdum. Kişilerin yaşam akış şemalarındaki birbirleriyle olan etkileşimlerini olaylar bazında karşılaştırarak yaptığım hesaplamaların doğruluğunu kontrol ettim. Nisan-Mayıs 2013 aylarında tespit ettiğim bütün olay-zaman-mekân ilişkilerini tarih akış programıma kaydedip kitabımı empati türünde yazacak duruma geldim. Derin bilgilere ulaşmam nedeniyle kitabımın içereceği tarih aralığını 1478–1546 olarak belirledikten sonra, kitabımın son halini “Barbaros Empatisi” adı altında 15 Mayıs 2013 tarihinde yazmaya başladım. Yazdıkça daha hacimli hale gelen kitabımı “Oruç Barbaros Sultan” ve “Hızır Hayreddin Kapudan Paşa” olarak ikiye ayırdım. 1478–1518 yılları arasını içerecek olan *Oruç Barbaros Sultan* kitabımın son halini, Mayıs-Ağustos 2013 tarihleri arasında yazarak tamamladım.

Oruç Barbaros Sultan kitabını yazmamın temel amacı, doğru olay-zaman-mekân ilişkileri ile Oruç ve Hızır reislerin yaşamlarını gerçeğe en yakın bir biçimde anlatmaktır.

Kitabın Yazın Türü

Kitabın yazın türü, kendi geliştirdiğim “Empati” yazın türüdür. Öncülüğünü yaptığım “Empati” türünün ise şöyle tanımladım:

Empati: Gerçekte olan ve olabilmesi muhtemel olayların zaman, mekân ve durum içinde kişilerin dışsal ve içsel duygularının ortaya konduğu, yaşanan olayların karakterlerin duyguları ve düşünceleri ile yansıtıldığı, sadece konuşmalardan ve içsel düşüncelerden oluşan bir yazın türüdür.

“Empati” yazın türünü diğer yazın türleri ile karşılaştırırsak, aralarındaki benzerlikler ve farklılıklar şöyledir. Sadece konuşmalardan oluşması yönüyle tiyatroya benzemekte, ancak konuşma metinlerinin uzunluğu, zaman ve mekân fonksiyonunun işin içine

girmesi ve de düşünsel metinlerin fazlalığı ile bu türden ayrılmaktadır. Zaman, mekân ve olay kurgularıyla roman türüne benzese de sadece konuşma metinlerinden oluşması, tanımlayıcı ve betimleyici anlatımın olmaması nedeniyle bu türden de ayrılmaktadır. Empati de zaman, mekân ve durum unsurlarının devreye girmesiyle senaryo tipine girse de metinlerin uzunluğu ve düşünsel öğeler bu türü bu tipten ayırmaktadır. Kısaca empati türü; tiyatro, senaryo, roman, anı, psikoloji, sosyoloji ve tarih gibi olguların tümünden birer parça içermektedir. Ancak anılan hiçbir olgu “Empati” türünü tek başına ifade edememektedir. Bu yüzden “Empati” kendi başına bir yazın türüdür.

Oruç Barbaros Sultan kitabımı, empati türünün aşağıda belirteceğim özelliklerine göre okursanız, yazdıklarımın ne anlama geldiğini daha iyi anlayabilir ve kitaptan daha fazla istifade edebilirsiniz.

[# Yakup Ağa'nın evinde, 8 Ağustos 1478 #]

Parantez içinde verdiğim kısım metinde yılların başlangıcını ve bitişini ifade eder. Virgülden önceki kısım mekânı, virgülden sonraki kısım ise zamanı verir.

• [# 7 Ağustos sabahı, Midilli Limanı'nda #]

Parantez içinde verdiğim kısım metinde yılların içinde olan olayları ifade eder. Virgülden önceki kısım zamanı, virgülden sonraki kısım ise mekânı verir.

İlk iki kısım, yer ve zaman bilgilerinin verildiği yerdir. Bu kısımları teşkil etmemin amaçları ise: Ana metin içine zaman ve yer bilgileri girmeyeceğinden okuma ve anlamayı kolaylaştırmasıdır. İlerleyen zamanlarda geri dönüş yapılmak istenip merak edilen yer bulunmak istenirse kolay bulunmasıdır. Yaşanılan zamanın ve yerin dünya üzerinde nerede olduğunun bilinmesi içindir.

Empati türünün diğer yazım özellikleri şunlardır:

• [— Oruç:] : Uzun konuşma çizgisi ile gösterilen durum, karşılıklı sesli konuşmaları ifade eder.

• [— Oruç:] : Kalın konuşma çizgisi ile gösterilen durum, tek-neden tekneye bağışmaları ve konuşmaları, askere ve halka hitap-ları ifade eder.

• [--- Oruç:] : Üç tire ile gösterilen durum, karakterlerin dü-şüncelerini ve iç dünyalarını ifade eder. Karşı tarafın bundan haberi yoktur. Kişinin ya olmuş ya da olacak olan olaylara ve durumlara göre düşüncelerini ifade eder.

• [---- Oruç:] : Beş tire ile gösterilen durum, topluluk içinde olan fısıldamaları yani forsa sıralarındaki iki kişinin sessizce konuş-masını veya ordu içinde iki askerin sessizce konuşmasını ifade eder.

• [Limoniye (Alimia)]: Yer adlarında, birinci kısım yerin 1500'lü yıllarda kullanılan ismini, parantez içindeki kısım ise yerin bu gün-kü ismini ifade eder. Böylece olayların dünya üzerinde geçtiği yer-leri “Google Maps” ve “Google Earth” gibi programları kullanarak kolayca bulup, Oruç ve Hızır reislerin yaşamlarının nerede geçtiğini daha iyi anlayabilir ve kitaptan daha fazla istifade edebilirsiniz.

• [“*Namem sana varıp ... başka işine karışmayasın*”] : Tırnak içinde verilenler ise, daha önceki konuşmaları ve mektup, ferman, emir-name, muhabbetname, güvenname gibi belgelerden alıntılarını ifade eder.

Yazarken bu yolu seçmemin nedeni ise “...şunu şunu dedi”, “... böyle düşündü”, “...böyle yaparken böyle düşündü”, “şu tarihte şu yerdeyken şunu düşünürken şunu yaptı” gibi ifadeleri kullanmamak içindir. Eserimi okuduğunuzda düz roman şeklinde yazsaydım bu ifadeleri sıkça kullanmak zorunda kalacağımı anlayacaksınız. Ro-man şeklinde yazsa idim eserdeki gibi bir ortam oluşturamazdım. İki tarafın görüşlerini aynı kitap içinde akışkan bir şekilde veremezdim. İnsanların olaylar karşısındaki düşüncelerini ve iç dünyalarını sizlere yansıtamazdım. Eğer roman türünde yazsa idim bahsettiğim kitaplardan farklı bir eser ortaya koyamazdım.

“Empati” ile yazın dünyasına getirdiğim yenikler şunlardır: İlk defa bir edebiyat eserinde bu kadar fazla düşünce metinlerine yer verilmiştir. İlk defa bilgisayar modellemeleri ve mühendislik hesap-ları bu kadar etkin kullanılmış ve her olayın yeri ve zamanı doğru olarak tespit edilip yazılmıştır.

Empati Yazın Türünün Kitaba Etkileri

Empati yazın türünde yazabilmek için her olayın doğru zamanı ve mekânı belirlenmesi gerektiğinden, olayların geçtiği doğru zaman ve mekânlar bilgisayar modellemeleri ve mühendislik hesaplamaları ile bulunmuştur.

Tarihî Empati, sadece gerçek bilgiler kullanılarak yazılabileceği için belgeler incelenirken olaylar içinde olup da ismi tespit edilemeyen kişilere uydurma isimler takılmayıp, bu karakterler yaptıkları görevler ile kodlanmıştır. Kodlamalar ise italik yazılarak belirtilmiştir.

Böylece yeni belgeler bulunup isimler tespit edildikçe, görevlerine göre kodlanan karakterlerin adları zamanla kitaba işlenebilecektir.

Empati, karakterlerin her halini esas aldığı için kitapta konuşma ve düşünce metinleri karakterlerin yaşlarına göre gelişme ve ruh hallerine göre değişme gösterir. Karakterlerin düşünce ve konuşmalarının kalitesi, yaşları ve tecrübeleri arttıkça gelişirken, olayların içindeki morallerinin durumuna göre düşüş gösterebilir. Bunun için düşünce ve konuşma metinlerinin kalitesi baştan sona kadar aynı derecede değil, inişli çıkışlıdır.

Empati, yaşamın tamamında belli kesitler sunmak demektir. Bu kesitlerde ise, yaşanan ana, biraz öncesine ve biraz sonrasına yer verilir.

Kitabın Yeterliliği

Geçmişteki bir olayın tam olarak yazılabilmesi için; olayın geçtiği zamanın ve mekânın doğru bilinmesi, olaylar içindeki karakterlerin gerçek kişiler olması ve de olayların gerçekleşme sebepleri ile sonuçlarının ne olduğunun belirtilmesi gerekir. Kitabımı bu kriterleri esas alarak oluşturdum. Bu kriterler kitap yazımında genel esas olarak kabul edildiğinde, Barbaroslar hakkında yazılan diğer

kitapların doğruluğu ve tamlığı % 5 ile % 20 arasında değişirken, kitabımın tamlığı ve doğruluğu mevcut belgelere göre % 95 oranındadır. % 5'lik hata ise tespit edilemeyen isimlerden, bilgilerin yetersizliği yüzünden olayların geçtiği yerlerin ve zamanların tam olarak tespit edilememesinden kaynaklanmaktadır. Kaynaklarda olayların geçtiği zamanların ve mekânların % 20'si belliyken % 80'i belli değildir. Kaynaklarda belirtilmeyen yerlerin ve zamanların tespit edilmesi için kullandığım bilgisayar modellemelerinde ve mühendislik hesaplarında, havanın ve denizin bugünkü verilerini kullandığım için ve bugünkü verilerle 1500'lü yılların değerleri arasında birkaç günlük fark olacağı için belirlediğim zamanlarda, 1478–1501 yılları arasında 10 gün kadar, 1501–1511 yılları arasında 5 gün kadar, 1511–1518 yılları arasında ise 2 gün kadar oynama olabilir. Yer tespitlerinde ise karalarda 5 kilometreye kadar, denizlerde 10 mile kadar hata payı olabilir.

Belirttiğim hata payları ile birlikte kitapta belirlediğim zamanlar ve yerler, mümkün olabilen en doğru tespitlerdir. Şunu da belirtmem gerekir ki, hata payları çalışmalarımın yanlışlığını değil, yaptığım bilimsel hesapların doğruluğunu ve tamlığını gösterir. Belirtilmese de faraziyelere dayalı bilimsel hesaplarda az da olsa hata miktarı vardır ve önemli olan hata payını belirleyebilmektir. Çünkü hata miktarı, yapılan bilimsel hesapların kesinliğini ve doğruluğunu belirler. Bunun için hata payı belirtilmeyen çalışmalar kesin değildir ve eksiktir. Verdiğim hata payları ile birlikte *Oruç Barbaros Sultan* kitabımın kusursuzluğu ve tamlığı ortaya çıkmış olur.

18.08.2013, Kuleli
Yeniay/Sürmene/Trabzon

Dursun SARAL

BARBAROS EMPATİSİ

ORUÇ BARBAROS SULTAN

MİDİLLİ ADASI HÂKİMİ Nikola, Osmanlı tüccar gemilerine zarar veren deniz haydutlarına yardım ediyordu. Bu yüzden Fatih Sultan Mehmed Han Midilli Adası'nı fethetmeye karar verdi. Görevlendirdiği Mahmud Paşa 1462 yazı boyunca savaş hazırlıklarını tamamladı. Altmış kadirge ve savaş mühimmatı dolu yedi gemiden oluşan donanma ile Mahmud Paşa Midilli'ye vardı. Fatih Sultan Mehmed de ordusuyla Midilli'nin karşısına düşen Ayvalık'ta otağını kurdu. Fatih Sultan Mehmed askeriyi birlikte adaya çıkıp Nikola'ya kaleyi ve adayı teslim etmesini önerdi. Nikola sahip olduğu beş bin kişilik kuvvete ve surlarının sağlamlığına güvenerek ölünceye kadar kaleyi teslim etmeyeceğini belirtti. Bu cevap üzerine kuşatma başlatıldı. Fatih Sultan Mehmed muhasaranın idaresini sadrazam Mahmud Paşa'ya devrederek Ayvalık'a, otağına gitti. Mahmud Paşa şehri yirmi gün topa tutup kaleyi büyük bir hasara uğrattı. Yeniçeriler kale muhafızlarını ve kaleyi koruyan korsanları saf dışı edince Nikola kaleyi belirli şartlar altında teslim etmeyi kabul etti. Fatih Sultan Mehmed Midilli'ye gelip kale anahtarlarını alıp, adayı 16 Eylül 1462'de Osmanlı toprağı ilân edip ve adada gerekli düzenlemeleri yaptıktan sonra adayı korumak üzere iki yüz yeniçeri bırakıp İstanbul'a döndü.

Adada kalan yeniçeriler Fatih Sultan Mehmed'e arzuhâlde bulunmuş, bekâr olduklarından ve adada Müslüman bulunmadığından kâfir kızlarla evlenmek istediklerini iletmişlerdi. Fatih Sultan Mehmed Midilli'de kalan yeniçerilerin kâfir kızlarla örf ve âdetlere uygun olarak evlenmelerine ferman vermişti. Gaziler bu karara memnun olup adanın güzel kızlarıyla usulünce evlenmişlerdi.

Midilli Adası'nı ve kalesini korumakla görevli bu gaziler içinde Selanik yakınlarındaki Vardar Yenice'sinden Yakup Ağa da vardı. Yakup Ağa yiğit bir savaşçı olup bir sipahinin oğluydu ve bahadır-lığıyla askerler arasında seçkin bir kimseydi. Atılganlığı ve cesareti ile kâfirlere ilk kızı alan o oldu. Kâfir kızlardan en güzelini seçip usulünce nikâhladı.

Geçinmesi için verilen topraklarda zeytincilik ve bağcılıkla uğraşırken bir yandan çömlekçiliği öğrendi ve kendine bir çömlekçi imalâthanesi kurup eşile birlikte nice güzel günlerde yaşarken Yusuf (1463), İshak (1464), Oruç (1466), Hızır (1468) ve İlyas (1470) adlarında beş oğlu oldu. Yusuf küçük yaşta vefat etmişti. Yakup Ağa ailesinin her durumda kendi kendine yetebilmesi için kendisinden sonra aile reisi olarak düşündüğü İshak'ı küçük yaşta bir marangozun yanına çırak vererek ahşap işlerinde tecrübe kazanmasını istedi. Oruç ve Hızır'ı bağ ve bahçe işlerinde kendine yardım etmesi için yanında bulunduruyor, bahçe işi olmadığı zaman bir meslek edinmeleri için çömlekçiliği öğretiyordu. Hocaların tavsiyesiyle İlyas küçük yaşta hafızlık eğitimlerine başlamıştı. Böylece zaman geçerken Yakup Ağa ailesinin asıl görevinin Midilli Kalesi'ni korumak olduğunun farkında olarak kendisinden sonra görevini devralacak oğullarına bu görevlerini izah edip onların en seçkin savaşçılar olarak, zamanın zorlu şartlarında hayatta kalabilmeleri için gerekli kılıç eğitimlerini vermesinin zamanının geldiğini düşündü. Bir gün oğullarını yanına toplayıp durumu izah eder.

Yakup Ağa'nın evinde, 8 Ağustos 1478

— Yakup Ağa: Oğullarım! Artık kılıç tutacak yaşa geldiniz. Biliyorsunuz ki ben burada Midilli Kalesi'ni korumak üzere vazifelen-dirildim. Zamanı geldiğinde siz de bu görevi yerine getireceksiniz. Bunun için savaş sanatını en iyi bir şekilde öğrenmeniz gerekir. Ben, Fatih Sultan Mehmed Han hazretleri ile nice seferlere gittim, nice savaşlar gördüm. Tüm bildiklerimi size öğreteceğim. Bu günden itibaren ikinci namazından sonra size bir saat kılıç talimi yaptıracağım. Kılıç kullanmanın tüm hünelerini ve hilelerini öğrenip bileği bükülmez birer yiğit savaşçı olacaksınız.

Hıdırellez şenlikleri, Midilli Limanı'nda, 6 Ağustos 1481

--- Yakup Ağa: Zaman hızla geçiyor, giderek yaşlanıyoruz, evlâtlarımın büyüüp birer civanmert olduğunu görüyorum. İshak'ım marangozlukta kalfalığa ulaştı. Artık her işimizi kendimiz görür olduk. Oruç'um ile Hızır'ım tutar elim, görür gözüm oldular. Oruç'um ürettiğimiz çömllekleri ve zeytinyağlarını satar, iyi para kazanır oldu. Hızır'ım zekâsıyla kısa zamanda çömllekçiliği öğrenip en iyi çömllekleri yapar oldu. İlyas'ım ise kısa zamanda hâfız oldu. Hepsini parmakla gösterilir örnek birer delikanlı olup meclislerde takdir edilmeme neden olurlar. Öğrettiğim her kılıç kullanma tekniğini iyice öğrenip birer usta silâhşor oldular. Hele Oruç'um her yıl yüzme yarışlarında birinci geliyor, Midilli'de ondan daha iyi yüzme bilen yok demeleri onunla bir kez daha övünç duymama neden oluyor. Limana her çömllek satmaya gittiğinde bir kez daha deniz ruhuna işliyor, denizci olma yolunda ilerlemesine neden oluyor. Her zaman asıl görevinin Midilli Kalesi'ni korumak olduğunu söylesem de gözlerindeki deniz tutkusu beni korkutuyor. Bir gün bana asi olup ansızın bir gemiyle gideceğini hissetmek beni endişelendiriyor. Buna bir çare bulup hem Oruç'un bu deniz tutkusunu dindirmeli hem de denizin gerçek yüzünü görmesini sağlamalıyım. Bir cenk arkadaşım vardı. O da Midilli'ye yerleştikten sonra gönlünü denize kaptırdı, ancak kaleyi koruma görevini aksatmamak hem de denizcilik tutkusunu yaşamak için küçük bir tekne edinip balıkçılık yapmaya başladı. Oğlu ölünce denize tek başına çıkar oldu. Bana bir yardımcı bul, derdi. En iyisi Oruç'u onun yanına vereyim. Böylece hem Midilli'den uzaklaşmamış olur hem de denizciliği öğrenir.

Bu işi gidip *Balıkçı* ile konuşmalıyım.

— *Balıkçı*: Seni gördüğüme sevindim Yakup Ağa. Oruç'un hem yüzmede hem de kılıç kullanmadaki birinciliği için seni tebrik ederim. Senin oğulların gibisi yok bu adada.

— Yakup Ağa: Ben de seninle konuşmaya gelmiştim *Balıkçı*. Bana denizde bir yardımcı bul der dururdun. Benim Oruç ne zamandan beri denizciliğe heves eder. Seninle denize gidip gelse, ona denizciliğin nasıl bir şey olduğunu göstersen iyi olur. Yoksa böyle giderse

benden izinsiz bir gemiyle kaçıp gidecek. Korsanlarla dolu bu denizde başına ne geleceği belli olmayacak bir maceraya kendini atacak hep bu deniz merakının yüzünden. Senden ricam onu yanına alıp denizciliğin ne kadar kötü bir iş olduğunun farkına varmasını sağlama ve onu bu deniz sevdasından vazgeçirmen olacaktır.

— *Balıkçı*: Oruç'un yanımda olmasını istemen bugüne kadar senden duyduğum en iyi şey. Sen hep zaten denizden çekinmişsiniz. İstedğin gibi Oruç'u denizcilikten vazgeçirmek için elimden geleni yapacağım ama şunu da iyi bil ki denize adım atan ondan daha kendini alamaz. Oruç'u bu hevesten vazgeçirelim derken onu daha da deniz aşığı yapmayalım.

Zamanında ben de denize heves edip balıkçılığa başladım, zamanı geldi deyip denizi bırakmak istedim ama gördüğün gibi deniz beni bir türlü bırakmadı. Eğer kararından eminsen Oruç'a söyle, yarın sabah namazından sonra limana gelip beni bulsun.

— Yakup Ağa: Akşam Oruç'a söylerim, yarın sabah yanına gelir. Ancak unutma, senin amacın Oruç'a denizi sevdirmek değil, denizden nefret ettirmek olacak. Bunun için ona en ağır işleri vereceksin.

6 Ağustos akşamı, Yakup Ağa'nın evinde

— Yakup Ağa: Oğullarım, her zamanki gibi yüzümü yine ak eylediniz. Sizinle ne kadar iftihar etsem azdır. Sizin isteklerinizi her zaman yerine getirdim, siz de benim bir sözümü iki etmediniz. Oruç, senin ne zamandan beri denize heves ettiğini hem işitir hem de görürüm. Bunun için cenk arkadaşım olan *Balıkçı* ile konuştum. Yarın sabah namazından sonra seni limanda bekliyor. Seni denize götürecektir, sana hem balıkçılığı hem de denizciliği öğretecek. Böylece hem denizci olmak isteğin yerine gelecek hem de birinci görevin olan Midilli Kalesi'ni koruma işini gerektiği zaman yapabileceksin.

--- Oruç: Rabbime binlerce kere şükürler olsun ki en çok istediğim şeyi elde etmek için yaptığım duaları kabul etti. Belki uzak diyarlara gidemeyeceğim ama denizcilik tutkumu yerine getirebileceğim. Her isteğimi sezip yerine getirdiği için babamı çok seviyorum. Bakalım yarın beni nasıl bir gün bekliyor?